

ĐỔI MỚI HÌNH THỨC KIỂM TRA, ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC TẬP MÔN TÂM LÝ HỌC ĐẠI CƯƠNG Ở TRƯỜNG CAO ĐẲNG SƯ PHẠM ĐIỆN BIÊN

Đỗ Thị Thanh Tuyền

Trường Cao đẳng Sư phạm Điện Biên

TÓM TẮT

Kiểm tra, đánh giá kết quả học tập là một hoạt động tất yếu, không thể thiếu của quá trình dạy học. Trước đây, hình thức kiểm tra, đánh giá kết quả học tập môn Tâm lý học đại cương của sinh viên Trường Cao đẳng Sư phạm Điện Biên là kiểm tra viết dạng tự luận. Nhận thấy những hạn chế của việc kiểm tra, đánh giá kết quả học tập môn Tâm lý học đại cương theo hình thức kiểm tra viết dạng tự luận, năm học 2017-2018, Trường Cao đẳng Sư phạm Điện Biên đã chuyển việc kiểm tra, đánh giá kết quả học tập môn học này sang hình thức trắc nghiệm khách quan online. Hình thức trắc nghiệm khách quan online đã khắc phục những hạn chế của hình thức tự luận mà nhà trường đã sử dụng trước đó.

Từ khóa: *Đổi mới; kiểm tra; đánh giá; môn tâm lý học đại cương; trường Cao đẳng Sư phạm Điện Biên*

Ngày nhận bài: 10/01/2019; Ngày hoàn thiện: 23/4/2018; Ngày duyệt đăng: 10/5/2019

INNOVATING THE FORM OF EXAMINATION AND ASSESSMENT OF THE RESULTS OF STUDYING GENERAL PSYCHOLOGY AT DIEN BIEN TEACHER TRAINING COLLEGE

Do Thi Thanh Tuyen

Dien Bien Teacher Training College

ABSTRACT

Examining and evaluating learning results is an indispensable activity of the teaching process. In the past, the form of examination and assessment of the results of the study of General Psychology of students of Dien Bien Teacher Training College was a writing test. Recognizing the limitations of the examination and assessment of academic results of general psychology in the form of essay writing test, 2017-2018 school year, Dien Bien Teacher Training College transferred the inspection, assess the results of this subject to online objective testing. Online objective testing overcomes the limitations of the autobiographical form that the school used earlier.

Key words: *Innovation; examining; evaluation; general psychology; Dien Bien Teacher Training College*

Received: 10/01/2019; Revised: 23/4/2018; Approved: 10/5/2019

1. Đặt vấn đề

Trong quá trình dạy học, kiểm tra, đánh giá (KTĐG) kết quả học tập là một hoạt động tất yếu, không thể thiếu nhằm xác định hiệu quả thực hiện mục tiêu dạy học, từ đó định hướng và thúc đẩy người dạy đổi mới phương pháp dạy và người học đổi mới phương pháp học. KTĐG kết quả học tập còn phát hiện những mặt tốt, mặt chưa tốt, khó khăn, vướng mắc và xác định nguyên nhân để đề ra các giải pháp nâng cao chất lượng dạy và học. Hiện nay, hình thức kiểm tra kết quả học tập của sinh viên (SV) ở Trường Cao đẳng Sư phạm (CĐSP) Điện Biên chủ yếu là kiểm tra viết dạng tự luận. Đây là hình thức kiểm tra phổ biến, được sử dụng đồng thời với nhiều SV cùng một thời điểm [1]. Bên cạnh ưu điểm đánh giá được chất lượng học tập, mức độ tiếp thu kiến thức, vai trò chủ động, sáng tạo của SV trong việc giải quyết vấn đề, hình thức này có nhược điểm mất nhiều thời gian, kiểm tra được ít khối lượng kiến thức, việc cho điểm phụ thuộc vào đánh giá chủ quan người chấm. Để khắc phục được điều đó, Trường CĐSP Điện Biên đã triển khai thực hiện hình thức kiểm tra trắc nghiệm khách quan online cho một số môn học, trong đó có môn Tâm lí học đại cương (TLHĐC) dành cho SV hệ cao đẳng.

2. Nội dung

2.1 Thực trạng việc KTĐG kết quả học tập môn TLHĐC của SV ở Trường CĐSP Điện Biên

2.1.1 Vài nét khái quát về môn TLHĐC ở Trường CĐSP Điện Biên

TLHĐC là môn học nghiệp vụ trong các trường sư phạm [2]. Môn học này giúp SV có được những tri thức cơ bản, có hệ thống về TLHĐC: Tâm lí học là một khoa học; Cơ sở tự nhiên và cơ sở xã hội của tâm lí người; Sự nảy sinh, hình thành và phát triển tâm lí, ý thức; Hoạt động nhận thức; Tình cảm và ý chí; Nhân cách và sự hình thành, phát triển nhân cách. Đồng thời, môn học này giúp người học biết vận dụng các tri thức tâm lí

học vào việc rèn luyện bản thân, vào việc phân tích, giải thích các hiện tượng tâm lí người theo quan điểm khoa học [3]... Ở Trường CĐSP Điện Biên, môn TLHĐC được giảng dạy cho SV năm thứ nhất. Môn học này có 03 đơn vị học trình. Nội dung của môn học này gồm 7 bài, cụ thể như sau:

Bài 1: Tâm lí học là một khoa học (5 tiết)

Bài 2: Cơ sở tự nhiên và cơ sở xã hội của tâm lí người (4 tiết)

Bài 3: Sự hình thành và phát triển tâm lí, ý thức (4 tiết)

Bài 4: Hoạt động nhận thức (10 tiết)

Bài 5: Tình cảm và ý chí (6 tiết)

Bài 6: Trí nhớ (4 tiết)

Bài 7: Nhân cách và sự hình thành nhân cách (10 tiết)

Việc giảng dạy môn học này do giảng viên (GV) chuyên ngành Tâm lí - Giáo dục đảm nhiệm. Số lượng GV ngành Tâm lí - Giáo dục hiện nay ở Trường CĐSP Điện Biên là 12, trong đó có 10 GV có trình độ thạc sĩ, 2 GV trình độ đại học. Họ chủ yếu là những GV trẻ, tâm huyết với nghề, có trình độ đáp ứng yêu cầu dạy học bộ môn trong bối cảnh hiện nay.

2.1.2 Thực trạng việc KTĐG kết quả học tập môn TLHĐC của SV ở trường CĐSP Điện Biên

Để tìm hiểu thực trạng việc KTĐG kết quả học tập môn TLHĐC của SV ở Trường CĐSP Điện Biên, chúng tôi đã điều tra, phỏng vấn 12 GV môn Tâm lí - Giáo dục; nghiên cứu đề cương chi tiết, hệ thống ngân hàng đề kiểm tra thường xuyên, kiểm tra giữa học phần và đề thi kết thúc học phần môn TLHĐC. Kết quả cụ thể như sau:

Theo đề cương chi tiết, KTĐG kết quả học tập môn học này được thực hiện theo quy chế 25 [4] và văn bản thực hiện theo quy chế 25 của Trường CĐSP Điện Biên. Việc KTĐG kết quả học tập môn TLHĐC của SV đều theo hình thức kiểm tra viết tự luận, thời gian làm bài 90 phút và đề thi sẽ có 2 câu (một câu 6 điểm và một câu 4 điểm).

Điều tra GV về câu hỏi trong đề thi, kiểm tra môn TLHĐC ở mức nào thì được kết quả: 4/12 (chiếm 33,3%) GV thường ra đề ở mức biết; 5/12 (chiếm 41,7%) GV thường ra đề ở mức thông hiểu; 2/12 (chiếm 16,7%) GV ra đề ở mức vận dụng thấp, 1/12 GV (chiếm 8,3%) ra đề ở mức vận dụng cao.

Nghiên cứu hệ thống câu hỏi kiểm tra thường xuyên, kiểm tra giữa học phần giữa môn học và thi kết thúc môn học, chúng tôi nhận thấy các câu hỏi trong đề thi thiên về KTĐG mức độ học thuộc lòng, kiểm tra mức độ ghi nhớ kiến thức lý thuyết một cách đơn thuần. Người ra đề thường dừng lại ở mức độ kiểm tra kiến thức lý thuyết, khả năng ghi nhớ (nhận biết, tái hiện), ít đặt ra yêu cầu KTĐG mức độ vận dụng tri thức. Cách KTĐG đó gây nên tình trạng học tủ, học vẹt, ghi nhớ máy móc; chưa đánh giá được năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn; chưa khuyến khích, chưa phát huy năng lực tư duy, sáng tạo của SV.

Điều tra GV về tình trạng học “tủ” của SV khi kiểm tra, thi môn TLHĐC, chúng tôi thu được kết quả: 12/12 GV (chiếm tỉ lệ 100%) cho rằng SV thường học “tủ” trong kì kiểm tra và thi. Phỏng vấn một số GV, chúng tôi nhận được lý giải: vì khi thi tự luận, câu hỏi chỉ rơi vào một số nội dung kiến thức của môn học nên SV thường đoán phần nào là trọng tâm để ôn tập. Một số GV cho biết: không chỉ học “tủ”, SV còn quay cốp trong kì kiểm tra và thi. Chia sẻ với chúng tôi, cô Nguyễn Thị V, Trưởng bộ môn Tâm lý - Giáo dục cho biết: Đây là môn học đại cương, môn nghiệp vụ, là điều kiện tiên quyết để SV học các môn học tiếp theo như Tâm lý học lứa tuổi - Tâm lý học sư phạm; Lý luận dạy học; Lý luận giáo dục... Do SV không hiểu bản chất, không nắm vững kiến thức TLHĐC nên mới học “tủ”, quay cốp trong khi thi và kiểm tra, điều này ảnh hưởng rất lớn đến việc lĩnh hội kiến thức các môn học khác.

12/12 GV (chiếm tỉ lệ 100%) cho rằng, việc tổ chức thi tự luận làm mất thời gian và tốn kém về kinh tế.

Trả lời câu hỏi: Theo Thầy/ Cô, có nên duy trì hình thức thi tự luận cho môn TLHĐC không, 100% GV môn Tâm lý - Giáo dục cho rằng không nên duy trì hình thức thi này.

2.2 Đổi mới hình thức KTĐG kết quả học tập môn TLHĐC của SV ở Trường CĐSP Điện Biên

Xuất phát từ thực trạng trên, tổ bộ môn Tâm lý - Giáo dục đã đề xuất chuyển đổi hình thức thi kết thúc học phần môn TLHĐC từ hình thức tự luận sang làm bài trắc nghiệm khách quan online. Đề xuất này đã được Ban Giám hiệu đồng thuận và tổ chức thực hiện trong năm học 2017-2018. Việc chuyển đổi này cụ thể như sau:

Tất cả điểm thường xuyên (02 bài), điểm kiểm tra giữa môn học (01 bài), điểm thi kết thúc môn học (01 bài) đều được thực hiện trắc nghiệm khách quan hình thức online.

Hệ thống ngân hàng câu hỏi được phân đều cho các bài theo cơ cấu hợp lí với mức độ khác nhau. Ma trận đề kiểm tra học phần TLHĐC được xây dựng như bảng 1.

Đề thi kết thúc môn TLHĐC có thời gian làm bài 60 phút, số lượng câu hỏi: 40 câu, bao gồm:

- 40% câu hỏi nhận biết = 16 câu hỏi = 6 câu phần I + 5 câu phần II + 5 câu phần III.
- 45% câu hỏi thông hiểu = 18 câu hỏi = 6 câu phần I + 6 câu phần II + 6 câu phần III.
- 15% câu hỏi vận dụng, đánh giá = 6 câu hỏi = 2 câu phần I + 2 câu phần II + 2 câu phần III.

Bài kiểm tra thường xuyên 1 lấy câu hỏi trong phần I; bài kiểm tra thường xuyên 2 lấy câu hỏi trong phần III. Thời gian làm bài kiểm tra thường xuyên là 30 phút, số câu hỏi là 20 câu, trong đó có 8 câu hỏi nhận biết, 8 câu hỏi thông hiểu và 4 câu hỏi vận dụng, đánh giá.

Bài thi giữa môn học lấy câu hỏi trong phần I và II; thời gian làm bài 45 phút; số lượng câu hỏi 30 câu, gồm 12 câu hỏi nhận biết (6 câu phần I, 6 câu phần II), 12 câu hỏi thông hiểu (6 câu phần I, 6 câu phần II), 6 câu hỏi vận dụng, đánh giá (3 câu phần I, 3 câu phần II).

Bảng 1. Ma trận đề kiểm tra học phần TLHDC ở Trường CDSP Điện Biên

Phần	Bài	Nội dung	Mức độ			Tổng	
			Biết	Hiểu	Vận dụng		
I	1	TÂM LÝ HỌC LÀ MỘT KHOA HỌC					
		1. Đối tượng, nhiệm vụ, ý nghĩa của tâm lý học và các phương pháp nghiên cứu tâm lý	4	5	5	14	
			2. Bản chất, chức năng, phân loại các hiện tượng tâm lý	4	6	6	16
	2	CƠ SỞ TỰ NHIÊN VÀ CƠ SỞ XÃ HỘI CỦA TÂM LÝ NGƯỜI					
		1. Cơ sở tự nhiên của tâm lý người	4	5	5	14	
			2. Cơ sở xã hội của tâm lý người	4	15	6	25
	3	SỰ HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN TÂM LÝ, Ý THỨC					
		1. Sự hình thành và phát triển tâm lý	4	5	5	14	
			2. Sự hình thành và phát triển ý thức	4	5	5	14
	II	4	HOẠT ĐỘNG NHẬN THỨC				
1. Cảm giác			4	11	4	19	
			2. Tri giác	4	11	10	25
			3. Tư duy	4	11	6	21
			4. Tưởng tượng	4	6	6	16
			5. Chú ý	4	11	6	21
			6. Ngôn ngữ	4	6	5	15
III	5	TÌNH CẢM VÀ Ý CHÍ					
		1. Tình cảm	4	11	11	26	
			2. Ý chí	4	6	6	16
	6	TRÍ NHỚ	4	6	11	21	
III	7	NHÂN CÁCH VÀ SỰ HÌNH THÀNH NHÂN CÁCH					
		1. Khái niệm và đặc điểm	6	6	5	17	
		2. Cấu trúc của nhân cách	6	32	20	58	
		3. Sự hình thành và phát triển nhân cách	5	6	5	16	
TỔNG			77	164	127	368	

Bài kiểm tra và thi được đánh giá theo thang điểm 100. Sau khi có kết quả kiểm tra và thi, thang điểm 100 sẽ quy về thang điểm 10, áp dụng quy tắc làm tròn số (điểm lẻ dưới 0.5 điểm làm tròn thành 0 điểm; điểm lẻ bằng hoặc lớn hơn 0.5 điểm làm tròn thành 1 điểm).

Sau khi tổ chức thực hiện thi trắc nghiệm khách quan online môn TLHDC, chúng tôi thu được kết quả như sau:

Theo báo cáo tổng kết của Phòng Khảo thí và kiểm định chất lượng giáo dục, năm học 2017-2018 nhà trường có 199 SV thi môn TLHDC theo hình thức trắc nghiệm khách quan online.

Qua điều tra 199 SV thì tất cả 199 SV (chiếm 100%) cho biết các em không học tủ, không quay cóp trong kiểm tra và thi. Kết quả thống kê của Phòng Khảo thí và kiểm định chất lượng giáo dục, không có SV nào vi phạm quy chế thi và kết quả thi phản ánh một cách chính xác lực học của mỗi SV.

Kết quả bảng 2 cho thấy, có sự phân hóa rõ rệt về điểm thi môn TLHDC của SV. Như vậy, việc sử dụng hình thức thi trắc nghiệm online đã giúp cho việc kiểm tra, thi không có tiêu cực, phân hóa được học lực của SV.

Bảng 2. Phổ điểm thi môn TLHĐC của SV, năm học 2017-2018

Điểm	Số SV	Tỉ lệ %
0	0	0
1	1	0,5
2	4	2,0
3	15	7,5
4	39	19,6
5	55	27,7
6	69	34,7
7	13	6,5
8	2	1,0
9	1	0,5
10	0	0
Tổng	199	100

Phòng vấn một số GV giảng dạy bộ môn TLHĐC và SV, chúng tôi nhận được phản hồi với điểm chung: tổ chức thi trắc nghiệm khách quan trên máy tính, mọi hình thức liên quan đến tiêu cực đều bị loại bỏ triệt để. GV không thể khoanh vùng, bỏ tiết, không thể dạy thiếu chương trình, không thể thiên vị, ưu tiên làm mất công bằng. Mặt khác, SV không thể học tủ, học lệch, không thể xin xỏ, nhờ cậy sự giúp đỡ từ thầy, cô giáo hoặc người thân. Với ngân hàng đề thi lớn, làm bài riêng trên một máy tính nên SV không còn cơ hội trao đổi hay xem tài liệu mà phải dựa vào năng lực và kiến thức của bản thân.

Quan sát quá trình học tập của SV và trao đổi trực tiếp với SV và GV, chúng tôi nhận thấy SV chăm chỉ hơn, tự giác hơn trong học tập. Khi áp dụng hình thức thi trắc nghiệm khách quan online cho môn TLHĐC, SV hiểu rõ rằng mình đã không còn sự lựa chọn nào khác ngoài việc học tập thật tốt. Hình thức thi này đã xóa đi tâm lý chủ quan, ý lại của một số bộ phận SV trong trường. Thi trắc nghiệm khách quan online luyện cho SV phản xạ nhanh hơn, tìm được cách tối ưu hóa cho mọi vấn đề bằng cách rút ngắn thời gian giải quyết vì mỗi câu hỏi chỉ có một đáp án đúng. Thực tế, ở mỗi câu hỏi trắc nghiệm khách quan online, trong số 4 phương án trả lời thường có 2-3 phương

án rất gần nhau, đòi hỏi SV phải suy nghĩ kỹ lưỡng và có lập luận chặt chẽ để chọn câu trả lời chính xác nhất.

Qua điều tra, 12/12 GV môn Tâm lý - Giáo dục (chiếm 100%) cho rằng, thi trắc nghiệm online sẽ tiết kiệm chi phí cho nhà trường. Thực tiễn cho thấy, sử dụng hệ thống trắc nghiệm trực tuyến, mọi thông tin và dữ liệu đều có ở trên máy tính, nhà trường đã bớt đi khoản kinh phí cho việc in đề thi, mua giấy thi, giấy nháp, không tốn thời gian và công sức cho việc chấm thi. Mọi thao tác diễn ra một cách nhanh chóng và tự động trên máy tính [5]. SV sẽ biết ngay kết quả thi mà không cần phải chờ đợi, chính xác đến 100%. Năm học 2017-2018, không xảy ra tình trạng khiếu nại trong thi cử ở môn TLHĐC. Hình thức thi này đã tiết kiệm được rất nhiều thời gian và kinh phí cho nhà trường.

Không chỉ tiết kiệm thời gian và kinh phí cho nhà trường, 12/12GV (chiếm tỉ lệ 100%) còn cho rằng thi trắc nghiệm khách quan hình thức online còn tiết kiệm thời gian, giảm áp lực cho GV. Trao đổi với chúng tôi, thầy Nguyễn Văn D cho biết: Đối với GV, việc sử dụng hệ thống trắc nghiệm trực tuyến trong dạy học là vô cùng có lợi. Khâu ra đề, chấm thi, đánh giá đã có máy móc làm hộ; khối lượng và áp lực công việc giảm đi nhiều, quỹ thời gian rỗi tăng lên, GV có điều kiện hơn trong nghiên cứu khoa học và học tập nhằm nâng cao trình độ chuyên môn.

Sau khi đánh giá việc tổ chức thi trắc nghiệm khách quan online môn TLHĐC, nhận thấy được hiệu quả của việc đổi mới đó, 12/12GV (chiếm tỉ lệ 100%) và 153/199 SV (chiếm tỉ lệ 76,9%) cho rằng những năm tiếp theo nhà trường nên tiếp tục tổ chức thi trắc nghiệm khách quan online môn TLHĐC. Có 46/199 (chiếm 23,1%) SV còn phân vân, không có SV nào không đồng ý.

Kết quả điều tra trên cho thấy, việc chuyển hình thức KTĐG kết quả học tập môn

TLHĐC từ tự luận sang trắc nghiệm khách quan online là một sự đổi mới đúng đắn, mang lại hiệu quả cao. Vì vậy, ngay từ đầu năm học 2018-2019, Ban Giám hiệu Trường CĐSP Điện Biên đã quyết định giao cho tổ bộ môn Tâm lý - Giáo dục tiếp tục rà soát, hoàn thiện ngân hàng câu hỏi thi của môn TLHĐC và triển khai thực hiện thi trắc nghiệm khách quan online với một số môn học khác như môn Tâm lý học lứa tuổi và tâm lý học sư phạm, môn Phương pháp nghiên cứu khoa học. Tuy nhiên, do đang giữa kì, chưa thi hết môn nên chúng tôi chưa thống kê được kết quả học tập của các em.

3. Kết luận

Trong quá trình dạy học, việc KTĐG kết quả học tập là khâu quan trọng. Trên cơ sở đánh giá đúng thực trạng KTĐG kết quả học tập môn TLHĐC, Trường CĐSP Điện Biên đã đổi mới hình thức KTĐG kết quả học tập môn học này, chuyển từ thi tự luận sang thi trắc nghiệm khách quan online. Kết quả kiểm tra cho thấy tính đúng đắn, hiệu quả của việc đổi mới đó. Trong những năm tới,

GV bộ môn Tâm lý - Giáo dục sẽ phối hợp với Phòng Khảo thí và kiểm định chất lượng giáo dục, dưới sự chỉ đạo của Ban Giám hiệu Trường CĐSP Điện Biên tiếp tục cải tiến khâu KTĐG kết quả học tập theo hướng đánh giá năng lực người học, đáp ứng mục tiêu đào tạo ra những người giáo viên tương lai vừa “hồng” vừa “chuyên” như lời dạy của Bác Hồ.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Trần Thị Tuyết Oanh, *Đánh giá kết quả học tập*, Nxb Đại học Sư phạm Hà Nội, 2014.
- [2]. Nguyễn Hữu Long, *Giáo trình Lí luận dạy học Tâm lý học*, Nxb Đại học Sư phạm Hà Nội, 2009.
- [3]. Nguyễn Quang Uẩn, Trần Trọng Thủy, *Tâm lý học đại cương*, Nxb Đại học Sư phạm Hà Nội, 2004.
- [4]. Bộ Giáo dục và Đào tạo, *Quyết định 25/2006/QĐ-BGDĐT ban hành Quy chế đào tạo đại học và cao đẳng hệ chính quy*.
- [5]. Đoàn Vĩnh Ngọc, Đinh Toàn, *Xây dựng hệ thống câu hỏi thi trắc nghiệm khách quan kiểm tra, đánh giá học phần “Tin học cơ bản” bằng hình thức online cho sinh viên trường CĐSP Điện Biên*, Đề tài nghiên cứu khoa học cấp trường, trường CĐSP Điện Biên, 2018.